

Protokół z XVII posiedzenia Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
23 października 2025 r., Warszawa

ROZPOCZĘCIE POSIEDZENIA

Posiedzenie Komitetu Monitorującego otworzył Zastępca Przewodniczącego Komitetu – Pan Jarosław Orliński, Dyrektor Departamentu Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej. W spotkaniu uczestniczyli członkowie, obserwatorzy, przedstawiciele KE oraz osoby na zaproszenie przewodniczącego Komitetu. Porządek posiedzenia stanowi załącznik nr 1. Lista osób uczestniczących w posiedzeniu stanowi załącznik nr 2.

Pani Oksana Zikuna, koordynatorka FEnIKS w Komisji Europejskiej, podkreśliła, że Polska mierzy się z nowymi wyzwaniami związanymi z bezpieczeństwem, zmianami klimatu, gospodarką wodną oraz transformacją energetyczną. Dodała, że nowy pakiet regulacji UE umożliwia odpowiedź na te potrzeby poprzez wprowadzenie możliwości inwestowania w nowe priorytety. Aby skorzystać z tej szansy należy do końca 2025 r. złożyć wnioski o zmianę FEnIKS w tym zakresie.

STAN REALIZACJI PROGRAMU FENIKS

Pan Dyrektor Orliński zaprezentował stan realizacji programu. Zakontraktowaliśmy ponad 55 mld zł dofinansowania UE, tj. już ponad 53% dostępnej alokacji oraz certyfikowaliśmy 15,2 mld zł wydatków kwalifikowalnych. Od ostatniego posiedzenia KM FEnIKS, które odbyło się 15 maja 2025 r., zostało ogłoszonych 20 nowych naborów wniosków, na łączny budżet 6,1 mld zł.

Kontraktacja na koniec 2025 r. powinna wynieść ponad 60,4 mld zł, co będzie stanowić ok. 60% dostępnego budżetu FEnIKS, z czego 29 mld zł w samym bieżącym roku. Na koniec 2025 r. zgodnie z planami przyjętymi dla wszystkich programów, certyfikacja będzie na poziomie ok. 17% alokacji programu.

Dyrektor Orliński pozytywnie ocenił ciągły postęp we wdrażaniu programu i osiągnięcie pułapu płatności pozwalającego na wypełnienie zasady n+3, co oznacza brak zagrożenia utraty środków alokowanych na ten rok.

Pani Anna Tołubińska, Zastępca Dyrektora DPI, IZ FEnIKS, przedstawiła również dane dotyczące wskaźników produktu i rezultatu zaplanowanych do realizacji w programie FEnIKS.

Prezentacja IZ FEnIKS dot. stanu realizacji Programu stanowi załącznik nr 3.

DYSKUSJA:

Pan Zygmunt Mierzejewski, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, zapytał o działania zaradcze w razie ewentualnego niezrealizowania certyfikacji na poziomie 17%. Pan Dyrektor Orliński zapewnił o regularnie organizowanych spotkaniach z Instytucjami Pośredniczącymi, mających na celu mobilizację w przekazywaniu wniosków do KE. Na koniec 2025 r. IZ jest zobowiązana przez Radę Ministrów do certyfikacji przynajmniej 17% alokacji. Nie we wszystkich sektorach prognoza płatności zapewnia wykonanie minimalnego pułapu 17%, co oznacza, że sektory uzupełniają się.

Pan Krzysztof Mrozek, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, poprosił o przygotowanie zestawienia przedstawiającego stan realizacji programu FEnIKS w rozbiciu na cele szczegółowe. Pan Dyrektor Orliński zadeklarował, że informacje w tym zakresie zostaną przekazane członkom KM¹.

Pan Wojciech Szymalski, Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju, zwrócił uwagę na raport² „Finansowanie działań klimatycznych z funduszy europejskich w Polsce od 2021 do 2024 roku”, opracowany przez Fundację, z którego wynika, że w ramach programu FEnIKS do końca 2024 r.: na cele klimatyczne zakontraktowano ok. 50% alokacji, na cele bioróżnorodności zakontraktowano prawie 3% alokacji. Pan Dyrektor Orliński podziękował za inicjatywę i poinformował, że na tle innych programów, FEnIKS wygląda dobrze. Dodał, że projekty dotyczące bioróżnorodności są bardzo ważne, nie tylko z punktu widzenia organizacji pozarządowych, instytucji państwowych, ale również wojska.

Pan Marek Wysocki, Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami, poprosił o przygotowanie informacji na temat dostępności w projektach realizowanych ze środków programu FEnIKS³. Pan Dyrektor Orliński zapewnił, że informacje zostaną przygotowane przez IZ FEnIKS we współpracy z Instytucjami Pośredniczącymi.

Projekt zmiany Programu FEnIKS 2021-2027

Pan Dyrektor Orliński, IZ FEnIKS, przedstawił prezentację dotyczącą zmiany Programu. Omówił zakres zmian, które wynikają z:

¹ 24 października 2025 r. Sekretariat KM FEnIKS przesłał do członków i obserwatorów dane nt. wniosków o dofinansowanie, umów o dofinansowanie oraz wskaźników w podziale na cele szczegółowe.

² 23 października 2025 r. Sekretariat KM FEnIKS przesłał do członków i obserwatorów raport (https://www.pine.org.pl/wp-content/uploads/2025/08/Raport_Finansowanie_fin.pdf)

³ Następnie drogą mailową przekazał do Sekretariatu KM FEnIKS uszczegółowienie swojej prośby:

- 1) Jakie mechanizmy sprawdzające realizację kryteriów dostępności zostały wdrożone:
 - na etapie przygotowania inwestycji (np. wytyczne),
 - na etapie realizacji inwestycji (projekt, wykonawstwo),
 - na etapie oddania - rozliczenia inwestycji.
- 2) Dla ilu inwestycji przeprowadzono audyty dostępności i poprawności realizacji inwestycji zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 18 września 2025 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1058 i (UE) 2021/1056 w odniesieniu do środków szczególnych mających na celu sprostanie strategicznym wyzwaniom w kontekście przeglądu śródkresowego (dalej Rozporządzenie ws. II etapu przeglądu śródkresowego) i dotyczą realizacji inwestycji w infrastrukturę podwójnego przeznaczenia (tzw. dual-use);
- innych potrzeb związanych z realizacją programu, w tym dostosowania zapisów do aktualnego stanu wdrażania.

W szczególności zmiany dotyczą wprowadzenia 4 nowych priorytetów do programu, w tym 3 priorytetów wynikających z Rozporządzenia ws. II etapu przeglądu śródkresowego (2 priorytety dla transportu, 1 priorytet dla energetyki), 1 priorytetu dla pomocy technicznej w formule finansowania nie powiązanego z kosztami, wprowadzenia inwestycji dual-use w priorytecie dotyczącym zdrowia, realokacji środków UE z priorytetów RESTORE oraz wsparcia dla Zintegrowanego Modelu Ruchu w Priorytecie IV.

Prezentacja IZ FEnIKS stanowi załącznik nr 4.

DYSKUSJA:

Pan Pułkownik Grzegorz Jamroży, Sztab Generalny Wojska Polskiego, przedstawił dodatkowe informacje związane ze znaczeniem infrastruktury podwójnego przeznaczenia. Podziękował za propozycje zmian w programie, które odnoszą się do bezpieczeństwa. Podkreślił, że infrastruktura dual-use jest bardzo ważna dla mobilności wojsk i odporności i wyraził nadzieję, że nigdy nie będzie musiała być wykorzystywana w sytuacji wojny. Zauważył, że już poprzednia edycja CEF przyniosła realizację takich projektów o podwójnym zastosowaniu. Wskazał także na potrzeby realizacji inwestycji w bezpieczeństwo energetyczne, w tym zabezpieczenia zapotrzebowania na paliwa lotnicze w związku z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Pan Dyrektor Jarosław Orliński podkreślił, że projekty będą zgodne z legislacją dotyczącą mobilności wojskowej, ale też w pełni zgodne z legislacją dotyczącą ochrony środowiska.

Pan Krzysztof Mrozek, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, zapytał o przesunięcia środków z kategorii interwencji 060 (obszar adaptacji do zmian klimatu) oraz z obszaru inteligentnych sieci energetycznych. W odpowiedzi Pani Joanna Gajda-Sobieszkańska, Naczelnik Wydziału, IZ FEnIKS, wyjaśniła, że przesunięcie 30 mln euro z kategorii 060 do nowego priorytetu PT stanowi powtórzenie propozycji, którą KM FEnIKS już przyjął przy poprzedniej zmianie programu, a która na wniosek KE została przełożona na kolejną (aktualnie procedowaną) zmianę programu. Poinformowała również, że środki w ramach sektora energetyki zostają przesunięte w ramach tych samych obszarów (inteligentne sieci energetyczne, ciepłownictwo), tylko pomiędzy różnymi priorytetami (z istniejącego do nowego priorytetu, spełniającego warunki dual use).

Pan Wojciech Szymalski, Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju, zapytał czy przeniesienie środków na inwestycje w infrastrukturę dual-use nie spowoduje realizacji mniejszej ilości projektów. W odpowiedzi Pani Joanna Gajda-Sobieszkańska wyjaśniła, że środki są przesuwane na tym samym poziomie dofinansowania, aby nie zmniejszyć ilości projektów do realizacji.

Pan Dyrektor Jarosław Orliński poinformował o trwającej analizie zmian do programu i możliwości przesyłania uwag. Wyjaśnił, że informacje jakie IZ FEnIKS będzie mogła przedstawić, będą ograniczone do cywilnych aspektów realizowanych projektów.

SPRAWY RÓŻNE i podsumowanie posiedzenia

1. Pani Dorota Burakowska, IZ FEnIKS, przedstawiła informacje dotyczące **umów dotacji z partnerami**, czyli jak łatwo i skutecznie rozliczyć przyznaną dotację celową. Pierwsza część prezentacji była poświęcona zmianom w umowach dotacji wprowadzonym aneksem nr 1, który został przekazany do Partnerów KM na początku października br. Omówiła proces składania sprawozdań przez Partnerów KM, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowego wypełnienia dokumentów oraz przekazywania niezbędnych załączników do sprawozdań.

Pan Dyrektor Orliński dodał, że tematyka ekspertyz powinna być związana z obszarem objętym Programem i nie wykraczać poza zakres przewidziany do finansowania w ramach Umowy Partnerstwa.

Pani Dorota Burakowska przypomniała również kwestie skutecznego informowania przedstawicieli IZ FEnIKS o zmianach danych kontaktowych wśród Partnerów KM.

Prezentacja stanowi załącznik nr 5.

DYSKUSJA:

Pan Zygmunt Mierzejewski, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, dziękując za przedstawioną prezentację, zapytał o termin podpisania aneksu nr 1 do umowy. Pani Dorota Burakowska, IZ FEnIKS, poinformowała, że każdy z aneksów musi zostać zaakceptowany przez Departament Prawny oraz księgowość w MFiPR. Oba ww. procesy są w toku, a uzgodniony wewnętrznie dokument zostanie niezwłocznie przekazany do Partnera.

Pan Wojciech Szymalski, Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju, odniósł się do zmienionego aneksu nr 1, terminu końcowego na złożenie wniosku o wypłatę drugiej transzy dotacji oraz możliwości spełnienia przez Partnera warunków niezbędnych do złożenia przedmiotowego wniosku. Pani Dorota Burakowska zaznaczyła, że w uzasadnionych przypadkach IZ będzie pozytywnie rozpatrywać wnioski Partnerów dotyczące wydłużenia terminu na złożenie wniosku.

2. Pani Agnieszka Lewandowska, Konfederacja Lewiatan, omówiła propozycje **zmian w rozporządzeniu GBER dotyczące uproszczeń w korzystaniu z pomocy publicznej** na ochronę środowiska w kontekście finansowania projektów w programie FEnIKS (wnioski z ekspertyzy). Prezentacja stanowi załącznik nr 6.

DYSKUSJA:

Pan Dyrektor Jarosław Orliński, IZ FEnIKS podziękował za opracowanie ekspertyzy, podkreślił, że właśnie tego typu analizy są bardzo potrzebne.

Pan Dyrektor Marcin Janiak, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, również wyraził podziękowanie za rzetelną ekspertyzę i zwrócił uwagę, że kwestie dotyczące pomocy publicznej, obok analizy finansowej, stanowią największe wyzwanie dla wnioskodawców. Dodał, że Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stosuje przyjazne użytkownikowi narzędzie, jakim jest kalkulator pomocy publicznej. Poza tym uwzględniamy możliwość waloryzacji pomocy publicznej, już po zawarciu umowy o dofinansowanie, w sytuacji znaczącego wzrostu cen towarów i usług.

3. Pani Małgorzata Kołodziej-Nowakowska, Polskie Towarzystwo Energetyki Ciepłej, omówiła stanowisko Polskiego Towarzystwa Energetyki Ciepłej oraz Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie dotyczące **barier w aplikowaniu o dofinansowanie modernizacji sieci ciepłowniczych** z FEnIKS oraz zaprezentowała rekomendacje sektora ciepłowniczego w zakresie usprawnienia systemu wsparcia. Prezentacja stanowi załącznik nr 7.

DYSKUSJA:

Pan Marcin Janiak, MKiŚ, wskazał, że skomplikowanie dokumentacji aplikacyjnej wynika przede wszystkim z horyzontalnych wymogów programowych oraz przepisów dotyczących zasad przyznawania pomocy publicznej. Wyniki analizy PTEC wśród spółek ciepłowniczych wskazują na brak wiedzy potencjalnych wnioskodawców w obszarze obowiązujących regulacji w tym zakresie. Dlatego bardzo potrzebne byłoby szerzenie wiedzy przez IGCP, w szczególności wśród mniejszych przedsiębiorstw. MKiŚ natomiast planuje, na wniosek Departamentu Ciepłownictwa, który wcześniej funkcjonował w ramach MKiŚ, a obecnie jest w Ministerstwie Energii, włączyć sektor ciepłowniczy do zakresu doradztwa w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego.

W odniesieniu do propozycji PTEC dotyczącej przesunięcia środków z alokacji przeznaczonej na nieefektywne systemy ciepłownicze, Pan Dyrektor Janiak poinformował, że MKiŚ będzie podejmował stosowne decyzje na podstawie

wyników III naboru na sieci w nieefektywnych systemach, który odbędzie się na przełomie 2025 i 2026 roku.

W nawiązaniu do postulatu PTEC o rezygnacji ze wsparcia wysokosprawnej kogeneracji, Pan Dyrektor Janiak podkreślił priorytetowe znaczenie wsparcia dla tych źródeł ciepła z uwzględnieniem OZE, aby spółki ciepłownicze mogły dostosowywać się do wymogów uzyskania wymaganego przepisami statusu efektywnych energetycznie. Stąd istotne jest, aby utrzymać wsparcie dla źródeł ciepła oraz dla infrastruktury ciepłowniczej.

W kontekście proponowanego przez PTEC przekierowania środków na efektywne systemy ciepłownicze kosztem rezygnacji ze wsparcia wysokosprawnej kogeneracji, Pan Dyrektor Janiak zarekomendował podtrzymanie obecnego podziału środków na sieci w efektywnych i nieefektywnych systemach ciepłowniczych. Zwrócił uwagę, że spółki działające w efektywnych systemach to duże, bogate podmioty, które nie będą miały problemów z finansowaniem swoich inwestycji. Natomiast ważne jest skupienie się na wsparciu, zarówno finansowym, jak i doradczym, dla małych spółek ciepłowniczych działających w nieefektywnych systemach, gdyż są to z reguły małe powiatowe przedsiębiorstwa. W tej kwestii MKiŚ liczy na pomoc PTEC czy IGCP.

Dyrektor Janiak zaznaczył także, że sektor ciepłowniczy jest drugim, po infrastrukturze energetycznej, największym beneficjentem, który korzysta ze wsparcia z różnych źródeł.

Pan Wojciech Szymalski, Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju, zachęcał do identyfikowania barier w aplikowaniu o środki, wynikających z wymogów narzucanych przez instytucje organizujące nabory. Dodatkowo zauważył, że ponieważ system energetyczny się zmienia, należałoby również zmienić podejście do jego finansowania, uznając, że system ciepłowniczy może być częścią systemu energetycznego, np. w przypadku magazynów ciepła, które mogą być rozpatrywane jako elementy stabilizacji sieci elektroenergetycznej.

Następnie, Pani Małgorzata Kołodziej-Nowakowska, PTEC, odniosła się do wypowiedzi MKiŚ w kwestii wsparcia wysokosprawnej kogeneracji z OZE. Zaznaczyła, że przedsiębiorstwa ciepłownicze generalnie nie wchodzi w inwestycje dotyczące biogazu, który obok geotermii pozostaje jednym z możliwych obszarów wsparcia.

Pani Aneta Więcka, Dyrektor Departamentu Ciepłownictwa w Ministerstwie Energii, poparła wnioski z analizy PTEC wskazując, że sektor ciepłownictwa, oparty w głównej mierze na spalaniu paliw kopalnych, jest jednym z najtrudniejszych wyzwań energetycznych. Pani Dyrektor podkreśliła, że powinniśmy dążyć do jak największej integracji sektorów ciepłowniczego i elektroenergetycznego. Dlatego

tak ważny dla ME jest proces transformacji i elektryfikacji, budowy magazynów ciepła, pomp ciepła, kotłów elektrycznych. ME jest także w trakcie działań regulacyjnych w tym zakresie.

Pan Dyrektor Orliński zarekomendował, aby w razie konieczności rozmowy dotyczące obszaru ciepłownictwa były kontynuowane w gronie ME, MKiŚ, IGCP/PTEC oraz NFOŚiGW.

4. Pan Jarosław Orliński, IZ FEnIKS, poinformował, że kolejne posiedzenie zaplanowano na 7 listopada 2025 r.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Porządek posiedzenia
2. Lista uczestników XVII posiedzenia KM FEnIKS 2021-2027
3. Prezentacja Instytucji Zarządzającej FEnIKS dot. stanu realizacji Programu
4. Prezentacja Instytucji Zarządzającej FEnIKS dot. zmiany Programu
5. Prezentacja Instytucji Zarządzającej FEnIKS dot. umów dotacji
6. Prezentacja Konfederacji Lewiatan dot. rozporządzeniu GBER
7. Prezentacja PTEC oraz IGCP dot. barier w aplikowaniu o dofinansowanie modernizacji sieci ciepłowniczych z FEnIKS